

Pelikán, Oldřich

In memoriam Gabriela Hejzlara (1894-1972)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1972, vol. 21, iss. E17, pp. 135-136

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109484>

Access Date: 03. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MISCELLANEA ARCHAEOLOGICA

IN MEMORIAM GABRIELA HEJZLARA (1894—1972)

Mors ultima linea rerum. Krutá Atropos přestřihla nit života výchočeského rodáka (z Malého Poříčí u Náchoda), který po studiích na gymnasiu v Hradci Králové, na filosofické fakultě Karlovy university v Praze a po pětiletém působení na slovenských středních školách strávil v Brně většinu dní, jež mu doprály bohyně osudu. V Brně se r. 1934 habilitoval pro klasičskou archeologii u Vladimíra Groha a Františka Novotného, přitom učil až do konce druhé světové války na gymnasiích (klasickém,

I. a III. reálném). R. 1945 byl jmenován profesorem filosofické fakulty a ředitelem nově založeného semináře klasické archeologie. Jeho vybudování, knihovně a sbírkám, věnoval mnoho ze svého času. Miloval hluboce řeckořímskou antiku, rád o ní přednášel a tak se snažil šířit lásku k ní, zejména ku klasickému Řecku, rád učil i řečtině a latině. K učitelskému povolání měl niterný vztah. Učil více než 50 let, i po odchodu do důchodu a ještě ani ne půl roku před smrtí, stravován už rakovinou, před-

nášel externě na brněnské fakultě. Jako examinátor byl mírný. Miluje sám antiku, odpouštěl studentům mezerovité vědomosti, protože věřil v jejich zájem o věc.

Zhodnotit spravedlivě životní dílo Gabriela Hejzlara není lehké. Napsal 4 knihy, přes 40 studií a téměř 200 recenzí a referátů. Vzpíral se přílišné specializaci. Byl klasický filolog v nejširším smyslu toho pojmu a chtěl svému národu prostředkovat poznání antického života a kultury, zejména hmotné. Při bádání spojoval detailní akribii s láskou. Snažil se podrobně stopovat každý rys i drobnost studované památky, v níž viděl doklad velké doby. Antické umění, výtvarné i slovesné, bylo mu zjevením lidské pravdy a nadlidské věčné krásy. Ve své vědecké práci spojoval erudici klasického filologa se zápletem dilettanta, v původním významu slova. Byl především zapálený i zapalující tradovatel a rovněž popularizátor, ovšem na vysoké vědecké úrovni. Už od dvacátých let sledoval soustavně výsledky výkopů v různých oblastech antického světa, v Řecku, v Itálii, na řeckém Východě, a psal o nich do Listů filologických shrnující články s přehledně utříděnou látkou, napůl referáty, napůl studie. Zvláštní pozornost věnoval architektuře, nejvlastněji svému zájmovému okruhu. To dokazuje i habilitační spis *Obytný a obchodní dům v Ostii, Praha 1933*, kde shrnuje bádání o domovním stavitelství v Ostii a srovnává je se stavbami hlavně v Římě a v Pompejích (tu vidí i shody a rozdíly v nástěnné výzdobě), v závěru pak si všímá dalšího života ostijského domu v pozdějším vývoji až do středověku. O antických tradicích vždy rád psal, srov. o památkách ze sbírek Rudolfa II., *SPFFBU* ř. F 1961, 1964, nebo stať *Vliv Metamorfos na výtvarné umění u Stiebitzova překladu Ovidiových Proměn, Praha 1935*. Nechci vypočítávat Hejzlarovy studie, hlavně materiálové, o přerůzných tématech, z řecké plastiky, o antických ilustracích, o uměleckém řemesle, o portrétu, ba i o antickém tanci a jeho tradici (u Isadory Duncanové). Bohužel zůstanou neuzavřené dvě publikované stati o řecké karikatuře, která ho zvláště zajímala jako specifický doklad starověkého života a jíž se chtěl ještě věnovat. Pro středoškolské a vysokoškolské studenty přepracoval velmi podstatně starší učebnice T. Šíleného a V. Groha, *Život v antickém Řecku, 1947*, a *Život v antickém Římě, 1967*. Šíleného příručka dostala zcela jinou podobu i nové pojetí. Ještě ke konci života r. 1969 vydal rozsáhlé skriptum *Etruskové a jejich výtvarná práce*. Z organizační práce nutno vzpomenout aspoň jeho iniciativy a vedení při soupise antik na Moravě.

Závěrem vzpomínky na Hejzlara, všestranného archeologa-filologa, nelze opomenout Hejzlara — člověka. Byl to milý a jasný člověk apollónského typu, ušlechtilého vnějšího projevu, odmítající spěch a chvat. Byl vnitřně spřízněný s klasickým Řeckem, s jeho kalokagathii i harmonií. Nebyl jen homo sapiens, ale především humanus. Urna skrývá pozůstatky plného života. Ultimum vale.

Oldřich Pelikán